

Definitie en taakomschrijving Vast Aanspreekpunt Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis

Versie 16 april 2025 - definitief

Achtergrond: vast aanspreekpunt voor elke patiënt die leeft met en na kanker

Een vast aanspreekpunt voor elke patiënt die leeft met en na kanker is een van de doelstellingen van het Nationaal Actieplan Kanker & Leven van de Taskforce Cancer Survivorship Care¹.

Uit de patiënten peiling Doneer je Ervaring (DJE) 'Goede kankerzorg is meer dan een medische behandeling' van de Nederlandse Federatie van Kankerpatiëntenorganisaties (NFK)² blijkt dat de respondenten een vast aanspreekpunt in het ziekenhuis belangrijk vinden.

Ten behoeve van de implementatie van een Vast Aanspreekpunt in het ziekenhuis heeft de V&VN Oncologie de afgelopen jaren succesvol een aantal activiteiten opgepakt. Op basis van genoemde NFK peiling en onderzoek onder patiënten met mamma- en coloncarcinoom is het adviesrapport 'Vast Aanspreekpunt in het ziekenhuis voor oncologische patiënten met mamma of coloncarcinoom'³ gepubliceerd. Dit rapport heeft geleid tot een Inspectie gezondheidszorg en jeugd (IGJ)-indicator⁴, waarna het Vast Aanspreekpunt is opgenomen in de SONCOS normering⁵. In het adviesrapport is als aanbeveling genoemd dat gezien de groeiende groep mensen geconfronteerd met de diagnose kanker nader onderzoek naar inrichting van het concept Vast Aanspreekpunt buiten de muren van het ziekenhuis van belang is.

Deze aanbeveling sluit aan bij ander onderzoek. Want ondanks het feit dat gespecialiseerde zorg zoveel mogelijk door het vast aanspreekpunt in het ziekenhuis wordt gegeven en de huisarts als eerste aanspreekpunt dicht bij huis bereikbaar is, geven patiënten aan informatie over leefstijl, mogelijke bijwerkingen van de behandeling en aandacht voor emotionele problemen te missen (Nivel rapport 'Naar een toekomstbestendige nazorg bij kanker').⁶ Daarnaast is onlangs in de uitraag Doneer Je Ervaring 'Verder leven met of na kanker, hoe is dat voor jou?'⁷ geconstateerd dat 85% van de respondenten langer dan 10 jaar na de diagnose kanker nog steeds lichamelijke en/of psychische klachten en problemen ervaren. Met het groeiend aantal mensen dat leeft met of na de diagnose kanker, wordt de urgentie voor passende organisatie van zorg rondom de mens die leeft met en na kanker groter.

Bovenstaande geeft aan dat de beschikbaarheid van een Vast Aanspreekpunt voor mensen met en na kanker over het gehele zorgcontinuüm steeds urgenter wordt. Binnen het ziekenhuis dan wel daarbuiten als gids en vraagbaak naar passende zorg en ondersteuning, zodat patiënt en naaste(n) altijd weten waar zij terecht kunnen met vragen en waar mogelijk weer eerder eigen regie kunnen nemen. Dit vormde de aanleiding tot dit project.

Vast Aanspreekpunt Oncologie voor iedere patiënt: een continuüm van zorg en ondersteuning

Om passende oncologische zorg en ondersteuning meer als een continuüm van zorg aan te bieden, is per 1 mei 2023 het driejarige project 'Vast Aanspreekpunt (VAP) Oncologie buiten de

Definitie en taakomschrijving Vast Aanspreekpunt Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis

Versie 16 april 2025 - definitief

muren van het ziekenhuis' gestart. IKNL is penvoerder en projectleider namens de Taskforce Cancer Survivorship Care.

Met dit project wil de Taskforce Cancer Survivorship Care invulling geven aan de rolbeschrijving van een VAP Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis, als onderdeel van een continuüm van oncologische zorg en ondersteuning voor iedereen die leeft met en na kanker en hier behoefte aan heeft. Het doel is dat patiënten en naasten geconfronteerd met de diagnose kanker vóór, tijdens en ook na de behandeling een Vast Aanspreekpunt binnen of buiten het ziekenhuis weten te vinden voor oncologie specifieke vragen in zowel de curatieve als palliatieve fase. Denk hierbij aan verbetering van fysiek en/of psychosociaal welzijn, herstel, zingeving en eigen regie door middel van het aanbieden van of het wijzen op passende (online) informatie, advies, zorg of ondersteuning. Een VAP Oncologie is hierin vooral gids en vraagbaak en werkt nauw samen met de informele zorg en ondersteuning om zo te komen tot optimale eigen regie en kwaliteit van leven.

Doelstelling project

De doelstelling van dit project is het definiëren, organiseren, opschalen en borgen van de rolbeschrijving Vast Aanspreekpunt (VAP) Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis als onderdeel van het continuüm van oncologische zorg en ondersteuning, voor iedere patiënt die leeft met en na kanker en die hier behoefte aan heeft. In verschillende werkpakketten wordt gewerkt aan het realiseren van dit doel. Een van de eerste stappen in dit project is het ontwikkelen van een definitie en taakomschrijving van een VAP Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis, gedragen door de relevante wetenschappelijke- en beroepsverenigingen, patiëntenorganisaties en andere relevante koepelorganisaties.

Werkwijze

De conceptversie van de definitie en taakomschrijving is tot stand gekomen aan de hand van onderstaande stappen.

Stap 1: Onderwerpkeuze en afbakening (mei – sept 2023)	Afstemming met relevante partijen, verkennende websearch
Stap 2: Voorbereiding (sept – nov 2023)	Benaderen relevante wetenschappelijke, beroeps- en patiëntenverenigingen
	'Doneer je ervaring' over 'Late Gevolgen' – NFK
Stap 3: Ontwikkeling	Opstellen uitgangsvragen en formuleren definitie en taakomschrijving

Definitie en taakomschrijving Vast Aanspreekpunt Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis

Versie 16 april 2025 - definitief

(nov 2023 – maart 2024)	
	Expertmeeting (dd. 29 nov 2023) als basis voor conceptversie
Stap 4: Consultatie (april 2024 - maart 2025)	Concept definitie en taakomschrijving wordt voor commentaar voorgelegd aan betrokken wetenschappelijke-, beroeps- en patiëntenverenigingen
Stap 5: Instemming (april – juni 2025)	Formele instemming relevante wetenschappelijke, beroeps- en patiëntenverenigingen
Stap 6: Verspreiding en implementatie (juli 2025)	Publicatie, communicatie en implementatie

Toelichting stap 2 en 3

Binnen de werkwijze vormden de voorlopige uitkomsten van de in oktober 2023 door de NFK uitgezette *Doneer Je Ervaring 'Verder leven met of na kanker, hoe is dat voor jou?'*⁷ de basis voor de expertmeeting op 29 november 2023. Met een groep van 15 experts is op interactieve wijze en zonder direct de rol te beleggen bij betrokken zorgverleners, gekeken naar de waarden, wensen en behoeften van patiënten (en naasten) binnen de vaak jarenlange oncologische patiëntreis. Zie bijlage 1 voor de betrokkenen experts.

Aan de hand van patiëntervaringen werden de benodigde kerntaken, verantwoordelijkheden, kennis, vaardigheden en expertise behorend bij *de rol van VAP Oncologie* benoemd. Hierbij werden ook verschillende randvoorwaarden besproken.

Op basis van de ingebrachte kennis, ervaring en overwegingen van de experts tijdens de expertmeeting is een eerste conceptversie van een definitie en taakomschrijving opgesteld. Deze conceptversie is vervolgens gedeeld met de Adviesgroep van het VAP project en is besproken met het NHG (Nederlands Huisartsen Genootschap) en de LHV (Landelijke Huisartsen Vereniging). De verschillende professionals in dit overleg gaven aan dat de invulling van de rol van een VAP in verband met noodzakelijke medische kennis en ervaring alleen kan worden ingevuld door een *professioneel zorgverlener*. Online- en/of eHealth ondersteuning en/of inzet van een getrainde ervaringsdeskundige/vrijwilliger werd belangrijk geacht en kan in nauwe samenwerking met een professionele zorgverlener in de rol van VAP Oncologie onderdeel zijn van de totale zorg voor (late) gevolgen bij kanker.

De aanpassingen vanuit de Adviesgroep, LHV en NHG en daaropvolgende opmerkingen en aanvullingen vanuit de Expertgroep resulteerden in onderstaande conceptversie van de definitie en taakomschrijving 'Vast Aanspreekpunt (VAP) Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis'.

Definitie en taakomschrijving Vast Aanspreekpunt Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis

Versie 16 april 2025 - definitief

Deze conceptversie leggen wij graag voor aan de achterban van alle betrokken wetenschappelijke- en/of beroepsverenigingen, als ook patiëntenorganisaties en relevante koepelorganisaties teneinde een onderschrijving van deze rolbeschrijving te kunnen realiseren.

Toelichting op stap 4 en 5

In de consultatiefase is de conceptversie voorgelegd aan de medisch adviseurs van IKNL waarbij het belang van het realiseren van een zorgcontinuüm voor patiënten en naasten werd benadrukt. In alle fasen tijdens en na de behandeling is het belangrijk dat er een Vast Aanspreekpunt beschikbaar en bereikbaar is voor mensen die leven met en na kanker en hun naasten. Dit kan zowel een Vast Aanspreekpunt binnen als buiten het ziekenhuis zijn en vraagt nauwe samenwerking en bij voorkeur met een warme overdracht.

Om deze reden en om de verbinding tussen de VAP binnen en buiten het ziekenhuis te maken zijn in januari 2025 een aantal aanpassingen in de definitie VAP Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis gemaakt welke vervolgens zijn voorgelegd voor akkoord aan de advies- en expertgroep.

Definitie en taakomschrijving Vast Aanspreekpunt Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis

Versie 16 april 2025 - definitief

Definitie Vast Aanspreekpunt Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis:

Een Vast Aanspreekpunt (VAP) Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis is, in aanvulling op de medisch specialist en huisarts, een gids en vraagbaak voor mensen die leven met de (late) gevolgen van kanker en/of de behandeling van kanker, in opzet curatief, dan wel palliatief.

Een VAP Oncologie is een professioneel zorgverlener met oncologie-specifieke kennis en expertise en is dicht bij huis, laagdrempelig beschikbaar. Waar mogelijk werkt de VAP Oncologie intensief samen met aanbieders van zorg en/of ondersteuning in de informele zorg. De zorg en/of ondersteuning wordt op basis van waarden, wensen en behoeften van de patiënt (ingebod) in diens sociale context op maat geboden en is gericht op verbetering van fysiek, psychisch en sociaal welzijn, zingeving en eigen regie. Door nauwe samenwerking met betrokken zorgverleners binnen en buiten het ziekenhuis wordt continuïteit van zorg gewaarborgd.

De invulling van de rol van een VAP Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis bevat de volgende taakomschrijving:

- Patiënt proactief benaderen en ondersteunen naar behoefte, op basis van verwijzing door huisarts of medisch specialist, verpleegkundig specialist of een Vast Aanspreekpunt Oncologie in het ziekenhuis (2^e lijn).
- Patiënt een luisterend oor bieden.
- Verhelderen van de zorg en/of ondersteuningsvraag op basis van waarden, wensen en behoeften van de patiënt.
- Patiënt laagdrempelig informeren en adviseren met betrekking tot de (mogelijke) gevolgen van diagnose en/of de (mogelijke) gevolgen van behandeling van kanker.
- Onder regie van de medisch- en/of verpleegkundig specialist en in nauwe samenwerking met de huisarts risico's inschatten, (vroegtijdig) signaleren en monitoren van (late) gevolgen van de kanker (behandeling), interventies kiezen en uit (laten) voeren en de resultaten evalueren. Hierbij wordt adequaat invulling gegeven aan gezamenlijke besluitvorming met patiënt en naasten.
- Patiënt ondersteunen en waar mogelijk coachen naar eigen regie.
- Patiënt ondersteunen bij het organiseren en coördineren van passende formele en/of informele zorg en/of ondersteuning, waar nodig.
- Samenwerken met regionale aanbieders van passende zorg en ondersteuning rondom de patiënt, bijvoorbeeld via oncologiezorgnetwerken

Definitie en taakomschrijving Vast Aanspreekpunt Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis

Versie 16 april 2025 - definitief

Kerntaken en verantwoordelijkheden VAP Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis sluiten aan op bestaande beroeps- en competentieprofielen⁸. De benodigde competenties sluiten vooral aan bij de CanMEDS-rollen: Gezondheidsbevorderaar, Communicator, Samenwerkingspartner, Organisator, Reflectieve EBP professional en Professional & kwaliteitsbevorderaar. De kwaliteitsborging sluit aan bij die van de relevante- wetenschappelijke en beroepsverenigingen.

Kennis, vaardigheden en expertise

De VAP Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis:

- Heeft kennis en expertise met betrekking tot de gevolgen van kanker en/of de behandeling op fysiek, psychisch en sociaal welzijn, zingeving en eigen regie
- Kent de patiënt in zijn bredere context, in de verschillende dimensies van (positieve) gezondheid.
- Heeft oog voor andere bestaande medische en mentale problemen die relatie kunnen hebben met het verloop van herstel na kanker. (Er)kent grenzen van eigen vakgebied en weet wanneer over te dragen.
- Voert op passende momenten in de 'patiëntreis' het goede gesprek (volgens de principes van positieve gezondheid en proactieve zorgplanning) en stemt hierover zo nodig af met de behandelaar.
- Beschikt over goede sociale vaardigheden: is empathisch en mensgericht, schept vertrouwen en is een verbinder.
- Beschikt over goede communicatieve vaardigheden: o.a. luisteren, doorvragen, normaliseren en coachende gespreksvaardigheden.
- Heeft een proactieve houding.
- Beschikt over organisatorische en coördinerende vaardigheden.
- Kan laagdrempelige adviezen geven over bijvoorbeeld leefstijl bij kanker.
- Is gericht op mogelijkheden voor eigen regie en zelfmanagement.
- Heeft kennis van en onderhoud contact met beschikbare (oncologie specifieke) zorg en ondersteuning, waar mogelijk als onderdeel van oncologiezorgnetwerken.
- Heeft kennis van en wijst op de (oncologie specifieke) sociale kaart met formele- en informele zorg, inclusief palliatieve zorg en sociaal domein, bijvoorbeeld via de Verwijsgidskanker op kanker.nl, oncologiezorgnetwerken.nl, of de Palliatieve ZorgZoeker
- Maakt indien mogelijk en gewenst gebruik van eHealth- en online ondersteuning ter ondersteuning van deze rol.

Definitie en taakomschrijving Vast Aanspreekpunt Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis

Versie 16 april 2025 - definitief

Randvoorwaarden voor invulling rol VAP Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis

De VAP Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis:

- Heeft een beschreven taak in de begeleiding van de patiënt.
- Heeft tijd en ruimte voor invulling van deze rol en deze inzet wordt vergoed.
- Werkt op basis van verwijzing door medisch-/verpleegkundig specialist en/of huisarts.
- Rapporteert indien mogelijk in medisch dossier van verwijzer en zorgt indien nodig zelf voor adequate terug verwijzing naar verwijzer (huisarts of medisch/verpleegkundig specialist).
- Is bekend en laagdrempelig bereikbaar voor zowel patiënt als betrokken zorg- en hulpverleners.
- Heeft inzicht in het hele multidisciplinaire en transmurale traject van (na)zorg en ondersteuning van de betreffende patiënt.
- Werkt samen met aanbieders van (oncologie specifieke) zorg en ondersteuning en het sociale domein in de regio (0e, 1e, 2e en 3e lijn) en met oncologiezorgnetwerken.
- In overleg met de patiënt wordt vastgesteld wie de rol van het VAP Oncologie vervult. Hierin staan vertrouwen en continuïteit van de zorgrelatie centraal.

Referenties

1. Nationaal Actie plan Kanker & Leven, Taskforce Cancer Survivorship Care 2020
2. Rapportage Doneer je Ervaring peiling 'Goede kankerzorg is meer dan een medische behandeling' NFK, juli 2018
3. Adviesrapport V&VN 'Een vast aanspreekpunt in het ziekenhuis voor oncologische patiënten met mamma- of coloncarcinoom' V&VN oktober 2020
4. Basis set Medisch Specialistische Zorg Kwaliteitsindicatoren voor ziekenhuizen en particuliere klinieken. Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, Ministerie van VWS, 2019
5. SONCOS NORMERINGSRAPPORT 10 'Multidisciplinaire normering oncologische zorg in Nederland'. SONCOS 2022
6. Nivel rapport 'Naar een toekomstbestendige nazorg bij kanker: is er ruimte voor een grotere rol van de eerste lijn?'. Heins M, Kloek C, Francke A, Sinnige J, Swinkels I, Korevaar J, de Jon J. 2016
7. Rapportage Doneer je Ervaring peiling 'Verder leven met of na kanker, hoe is dat voor jou?' NFK, februari 2024
8. CanMEDS 2015 Framework_EN_Reduced.pdf (royalcollege.ca); CanMeds-Rollen, hogeschoolrotterdam

Definitie en taakomschrijving Vast Aanspreekpunt Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis

Versie 16 april 2025 - definitief

Bijlage 1: Betrokken partijen

De volgende vertegenwoordigers van relevante wetenschappelijke- en/of beroepsverenigingen, patiëntenorganisaties en andere relevante koepelorganisaties waren onderdeel van de totstandkoming van de huidige conceptversie van de 'Definitie en taakomschrijving VAP Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis':

Expertgroep

- Mw. Liesbeth Schepers en dhr. Aize de Boer/Lieke Visser MSc/Dagna Lek MSc (per juli '24) - Nederlandse Federatie van Kankerpatiëntenorganisaties (NFK)
- Mw. Tamimount Kaddouri en mw. Wies Wagenaar – Netwerk Palliatieve Zorg Amsterdam-Diemen (NPZA)
- Mw. Anita Sieljes/drs. Saskia Claassen (per mei '24) – Verpleegkundigen en Verzorgenden Nederland (V&VN) oncologie
- Mw. Lilian Janssen-Bor – Nederlandse Vereniging van Praktijkondersteuners en Praktijkverpleegkundigen (NVvPO)
- Dhr. Joost Dekker, mw. Emmy de Graaff en Mirjam Unk MSc/dr. Tessa van der Valk (per sept '24) - Landelijke Vereniging Praktijkondersteuners Huisartsen Geestelijke Gezondheidszorg (LV POH-GGZ)
- Mw. Dianne Boxman – Stichting Palliatieve Zorg Nederland (PZNL)
- Mw. Sonja Robben - Instellingen Psychosociale Oncologie (IPSO centra)
- Drs. Peter Heine - Stichting Kanker.nl
- Dr. Chantal Lammens - Nederlands Vereniging Psychosociale Oncologie (NVPO), namens de oncologiezorgnetwerken en het Landelijke Overleg Paramedische en Psychosociale Zorg (LOPPSOZ)
- Mw. Jolanda Dekker – Regionale Ondersteuningsstructuren (ROS)-netwerk coalitie oncologische zorg en NVvPO
- Dr. Daan Brandenburg – Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG)
- Dr. Kristel van Asselt – Universitair Medisch Centrum Utrecht (UMCU), SpoedzorgNU/RegiozorgNU
- Dhr. Iddo de Ruiter – Huisarts, op persoonlijke titel

Procesbegeleiding

- Prof. dr. Joost Dekker – Amsterdam Universitair Medische Centra (AmsterdamUMC), Taskforce Cancer Survivorship Care
- Drs. Esther van Weele – voorzitter expertmeeting, trainer/begeleider en projectmedewerker/adviseur formele-informele oncologische zorg Vestalia

Definitie en taakomschrijving Vast Aanspreekpunt Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis

Versie 16 april 2025 - definitief

Bevestiging van instemming met Definitie en taakomschrijving Vast Aanspreekpunt (VAP) Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis – versie dd. 16 april 2025			
	Organisatie/vereniging	Naam vertegenwoordiger	Datum bevestiging van instemming
	Nederlandse Federatie van Kankerpatiëntenorganisaties (NFK)	Mw. D. Lek MSc, namens het managementteam van NFK	23-04-2025
	Nederlandse Vereniging van Psychosociale Oncologie (NVPO), mede namens het Landelijke Overleg Paramedische en Psychosociale Zorg (LOPPSOZ)	Dr. C.R.M. Lammens, namens de Nederlandse Vereniging voor Psychosociale Oncologie (NVPO) en het Landelijke Overleg Paramedische en Psychosociale Zorg (LOPPSOZ)	10-06-2025
	Stichting Palliatieve Zorg Nederland (PZNL)	Drs. R.G.H. van Dam, bestuurder Stichting PZNL	02-06-2025
	Nederlandse Vereniging van Praktijkondersteuners en Praktijkverpleegkundigen (NVvPO)		
	Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland Oncologie (V&VN Oncologie)	drs. S.J.T. Claassen, voorzitter V&VN oncologie	30-05-2025
	Landelijke Vereniging Praktijkondersteuners Huisartsen Geestelijke Gezondheidszorg (LV POH-GGZ)		

Met huisartsen werkzaam bij het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG) en de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV) zijn aanvullende gesprekken gevoerd over de definitie en taakomschrijving VAP Oncologie. “Het NHG heeft commentaar geleverd op de tekst, hetgeen niet noodzakelijkerwijs betekent dat alles wordt onderschreven”.

Het project Vast Aanspreekpunt Oncologie buiten de muren van het ziekenhuis wordt mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van Stichting Vrienden Integrale Oncologische Zorg (VIOZ).